МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

Навчально-науковий інститут бізнесу і фінансів
Кафедра економіки, підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Економічний механізм розвитку підприємства

Виконав:
здобувач освітнього ступеня
«магістр», освітньо-професійної програми
051 «Економіка»,
денної форми навчання
АНДРЕЄВ Дмитро Сергійович
Керівник:
К. е. н., доцент ФЕДОРЧУК Наталія
Вікторівна

Оцінка захисту:
Національна шкала
_____
Кількість балів: _____
Шкала ECTS _____
«_____» _____ 2025 р.

Допускається до захисту:
„____”_____2025 р.

В.о. директора
Навчально-наукового
інституту бізнесу і фінансів,
доктор економічних наук, професор

_____ Наталія КОРЖЕНІВСЬКА

м. Кам’янець-Подільський
2025

АНОТАЦІЯ

Андреєв Д. С. Економічний механізм розвитку підприємства. – Рукопис.

Наукова робота на здобуття кваліфікації магістра зі спеціальності 051 «Економіка», ЗВО «Подільський державний університет», ННІБІФ. – Кам'янець-Подільський, – 2025.

Кваліфікаційна робота містить 104 сторінки, 16 таблиць, 26 рисунків, список використаних джерел з 58 найменувань.

Предметом дослідження виступають теоретичні та практичні підходи до модернізації економічного механізму розвитку та функціонування підприємства.

Об'єктом дослідження є процеси удосконалення економічного механізму розвитку підприємства.

Мета кваліфікаційної роботи полягає в дослідженні теоретичних основ та розробці практичних рекомендацій щодо удосконалення економічного механізму розвитку підприємства.

Завдання роботи: розкрити сутність і складові економічного механізму розвитку підприємства; вивчити особливості регулювання економічного механізму розвитку підприємства; дослідити чинники і особливості економічного розвитку підприємства; проаналізувати особливості економічного розвитку сільськогосподарських підприємств України; оцінити стан розвитку сільського господарства в Україні та країнах ЄС; розкрити моделі економічного розвитку сільськогосподарських підприємств; дослідити шляхи модернізації форм економічного механізму розвитку сільськогосподарських підприємств; розкрити важливість застосування кластерного підходу; виділити фактори та резерви зростання прибутковості аграрних підприємств.

За результатами дослідження сформульовані висновки і пропозиції автора, які можуть бути впроваджені у діяльність аграрних підприємств.

Одержані результати можуть бути використані для удосконалення економічного механізму розвитку підприємств.

Рік виконання магістерської роботи 2025

Рік захисту роботи 2025

Ключові слова: підприємство, економічний механізм, модернізація

ABSTRACT

Andreev D.S. Economic mechanism of enterprise development. – Manuscript.

Scientific work for obtaining a master's degree in the specialty 051 "Economics", Higher educational institution «Podillia State University», NNIBIF. – Kamianets-Podilskyi, – 2025.

The qualification work contains 104 pages, 16 tables, 26 figures, a list of used sources from 58 items.

The subject of the study is theoretical and practical approaches to the modernization of the economic mechanism of development and functioning of the enterprise.

The object of the study is the processes of improving the economic mechanism of enterprise development.

The purpose of the qualification work is to study the theoretical foundations and develop practical recommendations for improving the economic mechanism of enterprise development.

The objectives of the work: to reveal the essence and components of the economic mechanism of enterprise development; to study the features of regulating the economic mechanism of enterprise development; to investigate the factors and features of the economic development of the enterprise; to analyze the features of the economic development of agricultural enterprises in Ukraine; to assess the state of development of agriculture in Ukraine and the EU countries; to reveal models of economic development of agricultural enterprises; to explore ways of modernizing the forms of the economic mechanism of development of agricultural enterprises; to reveal the importance of applying the cluster approach; to identify factors and reserves of increasing the profitability of agricultural enterprises.

Based on the results of the study, the author's conclusions and proposals were formulated, which can be implemented in the activities of agricultural enterprises.

The results obtained can be used to improve the economic mechanism of development of enterprises.

Year of completion of the master's thesis 2025

Year of defense of the thesis 2025

Keywords: enterprise, economic mechanism, modernization

ЗМІСТ

Вступ 3
Розділ 1. Теоретичні основи формування економічного механізму розвитку підприємства… 6
1.1. Сутність і складові економічного механізму розвитку підприємства. 6
1.2. Особливості регулювання економічного механізму розвитку підприємства 16
1.3. Чинники та особливості економічного розвитку підприємства…... 26
Висновки до розділу 1… 38
Розділ 2. Сучасний стан розвитку сільськогосподарських підприємств України …….……...…….40
2.1. Особливості економічного розвитку сільськогосподарських підприємств..... 40
2.2. Розвиток сільського господарства в Україні та країнах ЄС… 52
2.3. Формування моделей економічного розвитку сільськогосподарських підприємств..... 61
Висновки до розділу 2… 70
Розділ 3. Удосконалення економічного механізму розвитку підприємства…72
3.1. Модернізація форм економічного механізму розвитку сільськогосподарських підприємств..... 72
3.2. Кластерний підхід як напрям модернізації економічного механізму розвитку підприємства… 81
3.3. Фактори та резерви зростання прибутковості аграрних підприємств 92
Висновки до розділу 3… 99
Висновки 101
Список використаних джерел… 105
Додатки

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасне економічне становище потребує раціонального використання набутих природних переваг та ефективного подолання перешкод, які можуть загрожувати сталому розвитку як окремих підприємств, так і економіки в цілому. Важелі механізмів економічної ефективності покликані забезпечити раціональний вибір інструментарію фінансової й господарської політики на всіх рівнях. Для підприємств ці механізми сприяють ухваленню обґрунтованих управлінських рішень із оптимізації ресурсних витрат, удосконалення технологій і проведення інвестиційної діяльності. Економічні механізми регулюються на основі типових заходів законодавчого, виконавчого та контролюючого характеру.

Проблеми регулювання національних економічних процесів із застосуванням різних методів та інструментів широко досліджували українські науковці, серед яких Алімов О.М. та Амош О.І., Базилевич В.Д. , Батракова Т.І., Гейць В.М., Говорушко Т., Дідківська Л.І., Зборовська О.М., Кіндзерський Ю.В., Коюда О.П. , Кудряшов В.П., Лощихін О., Міняйло О.І., Охріменко І.В., Панова К.І., Уманців Ю.М. Череп А.В., Шинкарук Л.В. та багато інших.

Метою дослідження. Метою дослідження є дослідження теоретичних основ та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення економічного механізму розвитку підприємства.

Досягнення даної мети зумовило необхідність виконання таких *завдань*:

- розкрити сутність і складові економічного механізму розвитку підприємства;
- вивчити особливості регулювання економічного механізму розвитку підприємства;
- дослідити чинники і особливості економічного розвитку підприємства;
- проаналізувати особливості економічного розвитку сільськогосподарських підприємств України;
- оцінити стан розвитку сільського господарства в Україні та країнах ЄС;
- розкрити моделі економічного розвитку сільськогосподарських підприємств;

- дослідити шляхи модернізації форм економічного механізму розвитку сільськогосподарських підприємств;
- розкрити важливість застосування кластерного підходу;
- виділити фактори та резерви зростання прибутковості аграрних підприємств.

Об'єктом дослідження є процеси удосконалення економічного механізму розвитку підприємства.

Предмет дослідження складають теоретичні та практичні підходи до модернізації економічного механізму розвитку та функціонування підприємства.

Методи дослідження. Методичною основою проведеного дослідження є системний підхід до вивчення явищ та процесів, фундаментальних положень економічної теорії.

В процесі дослідження для вирішення поставлених завдань використано такі загальнонаукові та спеціальні методи: *аналізу і синтезу*; *наукової абстракції, індукції та дедукції* (для систематизації та узагальнення вітчизняного і зарубіжного досвіду розвитку підприємств малого бізнесу); *абстрактно-логічний, діалектичний* (у процесі збору, систематизації й обробки аналітичної інформації для проведення досліджень, а також теоретичних узагальнень та формулювання висновків); *монографічний* (для поглибленого дослідження сучасного стану та перспективних напрямів удосконалення економічного механізму розвитку підприємства); *порівняння* (для аналізу масиву статистичних даних, необхідних для оцінки стану, динаміки та порівняння економічних показників); *статистико-економічний* (для моніторингу сучасного стану та встановлення тенденцій економічного розвитку підприємств); *табличний і графічний прийоми* (для візуалізації отриманих результатів дослідження).

Інформаційною базою дослідження були законодавчі та нормативно-правові акти України, аналітичні огляди і звітні дані Державної служби статистики України, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених з проблематики дослідження, результати особистих досліджень автора.

Наукова новизна одержаних результатів:

- визначено моделі і напрями економічного розвитку сільськогосподарських підприємств.
- виділено організаційно-економічний механізм управління економічним розвитком сільськогосподарських підприємств.
- запропоновано кластерний підхід як напрям модернізації економічного механізму розвитку підприємства.

Практичне значення одержаних результатів. Результати дослідження полягають у розробці практичних рекомендацій щодо обґрунтування напрямів удосконалення економічного механізму розвитку підприємства.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи.

Андреєв Д. С. Економічні механізми розвитку підприємства / Д. Андреєв // Матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції «Економіко-правові аспекти господарювання: сучасний стан, ефективність та перспективи». 10-11 жовтня 2025р. Одеса, ОНЕУ. – 2025. – С. 15-16.

Структура і обсяг кваліфікаційної роботи Робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків, додатків і списку використаних джерел. Текстова частина (без бібліографії і додатків) викладена на 104 сторінках комп'ютерного тексту і містить 26 рисунків, 16 таблиць. Список використаної літератури включає 58 найменувань.

ВИСНОВКИ

1. У сучасних умовах діяльність підприємств відбувається в рамках багаторівневої економічної системи, елементи якої значною мірою впливають на їхню ефективність і потребують належного регулювання з боку інституцій, чинників та подій. Одним із головних чинників успішного функціонування підприємств стає інтегрований підхід до формування та забезпечення дієвості економічного механізму управління господарською діяльністю.

2. Економічний механізм підприємства доцільно трактувати як комплексну систему методів, інструментів регуляції, нормативно-правової бази, інформаційного забезпечення й організаційно-адміністративних структур, які використовуються для досягнення економічних цілей.

3. Ефективність економічного механізму підприємств у сучасних умовах повинна оцінюватися через здатність адаптуватися та продуктивно функціонувати під впливом правових, політичних, економічних, технологічних і соціальних факторів. Визначення головних параметрів для оцінки залежить від діагностованих проблем і поставлених цілей.

4. Досвід провідних світових економік свідчить, що управління економічною діяльністю підприємств через широкий арсенал регуляторних механізмів сприяє створенню умов для ефективної реалізації державної економічної політики. Економічні механізми регулюються за допомогою стандартних заходів законодавчого, виконавчого та контрольного характеру. Ці заходи виконуються уповноваженими органами й установами для забезпечення стійкого функціонування економічної системи у динамічному середовищі.

5. Щодо сучасного стану української економіки, слід підкреслити важливість збереження існуючих переваг і ліквідації бар’єрів, які стримують сталий розвиток як окремих галузей, так і підприємств загалом. Регулювання ефективності економіки передбачає впровадження комплексу методів, інструментів і важелів задля реалізації відповідної економічної політики на рівні підприємств, регіонів і всієї національної економіки.

6. У сучасних умовах трансформації глобальної економіки виникає потреба впорядкувати фактори, які можуть слугувати рушійною силою для економічного розвитку аграрного сектору. Провівши аналіз існуючих особливостей, можна виділити ключові групи таких факторів: економічні, ресурсні, організаційно-управлінські, правові й політичні, соціально-психологічні та інноваційно-технологічні.

7. Сільське господарство як галузь має на меті забезпечення населення продуктами харчування та постачання сировини для інших виробничих сфер. Відмінною рисою цієї галузі є сильна залежність її процесів від природних умов, що виділяє її серед інших секторів економіки. Земля виступає основним засобом виробництва, а це визначає значний вплив сільського господарства на екологічний стан у порівнянні з іншими галузями.

8. Рівень рентабельності в більшості секторів економіки демонструє помірні показники: операційна діяльність – 3,7 %, а загальна діяльність характеризується від'ємним значенням -2,8 %. Разом із тим результативність аграрного сектору значно вища: операційна рентабельність становить 21,0 %, а загальна досягає 14,1 %. Це свідчить про його здатність генерувати суттєво більші прибутки порівняно із середніми показниками економіки країни та сприяти збереженню стабільного позитивного тренду.

9. Однак негативний вплив військових дій не оминув аграрний сектор. Упродовж останнього року кількість сільськогосподарських підприємств із прибутковістю до оподаткування зменшилася майже на 10 %, а загальний фінансовий результат галузі скоротився майже вдвічі. Частка збиткових підприємств зросла з 11 % у 2021 році до 20,9 % у 2022 році. Рентабельність аграрних підприємств у 2022 році склала 14,1%, що суттєво нижче показника 2021 року (37,8%).

10. На тлі країн ЄС Україна виділяється найбільшим відсотком сільськогосподарських угідь, які охоплюють 72,61 % загальної території держави. Також країна має помітний внесок сільського господарства у формування ВВП – 11,66 доданої вартості. Попри наявність значного

аграрного потенціалу, галузь стикається з низкою серйозних викликів, про що свідчить від’ємний річний темп приросту доданої вартості на рівні – 7,46 %. Це наголошує на актуальності розробки та реалізації стратегічних заходів для підвищення ефективності й стійкості сільськогосподарського виробництва.

11. З огляду на значущість сільськогосподарських підприємств як одного з ключових елементів національної економіки, їхня продуктивність безпосередньо впливає на економічну стабільність країни. У зв'язку з цим адаптивні управлінські моделі, що враховують зовнішні чинники, такі як кліматичні зміни чи коливання світових ринків, стають вкрай необхідними. Ефективність таких моделей потребує тісної взаємодії між державними інституціями, учасниками аграрного сектору та науково-дослідними організаціями для їх постійного вдосконалення відповідно до нових економічних і екологічних умов.

12.Сучасний економічний розвиток формується через багатокомпонентну систему взаємозв'язаних структур і процесів. Сьогоднішнє економічне середовище характеризується високою динамічністю та складними організаційними моделями, які значною мірою визначають розвиток аграрних підприємств. Глобальні ланцюги постачання суттєво трансформували організаційні механізми, створивши потребу у більш гармонійній співпраці між зацікавленими сторонами. Паралельно інтеграція принципів сталого розвитку у бізнес-процеси підтверджує важливість впровадження екологічно орієнтованих стратегій.

13. Організаційно-економічний механізм управління економічним розвитком сільськогосподарських підприємств відіграє центральну роль у забезпеченні їх стабільного зростання. Цей механізм охоплює різноманітні управлінські підходи, стратегії, фінансові інструменти та методи розподілу ресурсів, спрямовані на досягнення довготривалого розвитку. Результативність такої системи зумовлена збалансованим використанням основних управлінських функцій: планування, координації та контролю, що забезпечують цілісний підхід до економічного прогресу.

14. Створення нової стратегії розвитку аграрного сектору в умовах стрімкої глобалізації та інтернаціоналізації соціально-економічних процесів потребує формування інноваційної господарської парадигми. Її основою мають стати сучасні моделі управління і розвитку, здатні адекватно реагувати на технологічні, екологічні та науково-технічні виклики сьогодення. Для цього необхідним є системний комплексний підхід, що гарантує ефективність запропонованих механізмів і забезпечує їхню адаптивність до поточних умов. Одним із перспективних напрямків є впровадження кластерних моделей.

15. Кластери створюють сприятливі умови для підтримки малого й середнього бізнесу, водночас викликаючи позитивні соціальні ефекти. Соціальна складова кластеризації проявляється у формуванні нових робочих місць для підприємців малого бізнесу. Зростання кластерів сприяє оптимізації структури підприємств, підвищенню рівня переробки сировини, стимулюванню розширення локального виробництва й поліпшенню конкурентоспроможності національної продукції, особливо щодо її якісних характеристик.

16. Поліпшення фінансового становища аграрних підприємств вимагає впровадження низки заходів, спрямованих не лише на забезпечення їх сталого функціонування, але й на створення передумов для подальшого розвитку. Для досягнення цієї мети необхідно стабілізувати фінансову систему, активізувати економічну діяльність і запобігати кризовим явищам. Особливу увагу слід приділити розширенню ринкових можливостей підприємств через посилення регулювання зовнішньоторговельної діяльності, обмеження надмірного імпорту та стимулювання експорту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агропромисловий комплекс України: стан, тенденції та перспективи розвитку : інформ.-аналіт. зб. / за ред. П. Т. Саблука та ін. Київ : ІАЕ УААН, 2002. 647 с.
2. Андрійчук В. Г. Ефективність діяльності аграрних підприємств: теорія, методика, аналіз: монографія. Київ: КНЕУ, 2005. 292 с.
3. Бабміндра Д. І., Череп О. Г. Чинники забезпечення конкурентоспроможності підприємств шляхом зниження витрат виробництва. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія «Економічні науки»*, 2020. № 3. С. 7-10
4. Базилевич В. Д., Базилевич К. С. Макроекономіка. Практикум: навч. посіб. Київ, 2010. 550 с.
5. Батракова Т. І. Формування ефективної цінової політики підприємства. Інтеграція освіти,науки і бізнесу: колективна монографія / за заг. ред. Череп А.В. *Вісник Запорізького національного університету*. Запоріжжя, 2018. Т.6. С. 245-251.
6. Бедринець М. Д. Ефективність діяльності суб'єктів підприємництва в сучасних умовах господарювання». *Бізнес-Інформ*. 2015. № 4. С. 183-190.
7. Білецька Л. В., Білецький О. В., Савич В. І. Економічна теорія: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 688 с.
8. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main (дата звернення: 15.06.2017).
9. Говорушко Т. Економічна безпека України. *Економіка, фінанси, право*. 2000. № 12. С. 3-5.
10. Денисенко М. П. Інформаційне забезпечення ефективного управління підприємством. *Економіка та держава.* 2006. № 7. С. 19 -24.
11. Дідківська Л. І., Головко Л. С. Державне регулювання економіки: навч. посіб. Київ : Знання, 2000. 245 с.

12. Загірняк М. В., Перерва П. Г., Маслак О. І. Економіка підприємства: підручник. Кременчук, 2015. 736 с.
13. Задихайло Д. В. Господарське право: підручник. Харків: Право, 2012. 696 с.
14. Зборовська О. М. Економічний механізм управління розвитком підприємства. *Інвестиції: практика та досвід.* 2010. № 2. С. 24–27.
15. Зборовська О. М., Галан О. Є. Функціонально-вартісний аналіз трудового потенціалу підприємства. *Проблеми економіки.* 2014. № 1. С. 199-203.
16. Зборовська О. М. Вплив державних інституцій на формування корпоративного капіталу. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки*. 2015. Вип. 14. Част. 2. С. 32-35.
17. Зінченко О. А. Визначення показників рентабельності на основі величини якості прибутку. *Вісник економіки транспорту і промисловості.* 2009. № 28. С. 150-155.
18. Іщук С. О. Методичні підходи до визначення тривалості виробничого циклу. *Економіка промисловості.* 2005. № 1. С. 138-143
19. Ковальчук І. В. Економіка підприємства: навч. посіб. Київ: Знання, 2008. 680 с.
20. Ковалюк О. М. Методологічні основи фінансового механізму. *Фінанси України.* 2003. № 4. С. 51-59.
21. Коюда П. М., Коюда О. П. Оцінка інвестиційної привабливості. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку фінансово-кредитної системи України*. 2002. № 4. С. 349-351.
22. Круш П. В. Економіка підприємства: навч. посіб. Київ: Ельга-Н, 2007. 777 с.
23. Кудряшов В.П. Державна підтримка економічного зростання в Україні. *Фінанси України.* 2008. № 9. С. 42-53.
24. Кузьмін О. Є. Проблеми фінансово-кредитного регулювання інноваційного розвитку виробничо-господарських структур: монографія. Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2007. 152 с.

25. Кулинич М. Взаємозв'язок суттєвих факторів у структурному моделюванні управління фінансовим результатом. *Економічний аналіз*. 2010. № 6. С. 426 – 429.
26. Кулішов В. В. Мікроекономіка: Основи теорії і практикум: навч. посіб. Львів: Магнолія, 2007. 332 с.
27. Лукінов І. І. Вибрані праці. У двох книгах. Кн. 2. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2007. 794 с.
28. Маслак О.І., Коробкова В.І. Інформаційне забезпечення процесу управління стратегічною стійкістю підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. *Економічна наука.* 2015. № 4. С. 23-25.
29. Матюх С. В. Соціальна та економічна ефективності діяльності. *Вісник Хмельницького національного університету.* 2013. №5. Т. 1. С. 39-42.
30. Мельник А. О. Аграрна політика України в контексті міжнародних інтеграційних процесів. *Економіка: проблеми теорії і практики : збірник наукових праць*. 2007. випуск 230 : в 3-х т. Т. ІІІ. С. 655-660.
31. Мельник Л. Г., Корінцева О. Л. Економіка підприємства: навч. посіб. Суми: Університетська книга, 2004. 416 с.
32. Міняйло О. І. Економічна політика держави за умов глобальних трансформацій. *Економіка України.* 2018. № 9. С. 37-49.
33. Михасюк І. Р., Мельник А. Ф., Крупка М. І., Залога З. М. Державне регулювання економіки: підручник. Київ: Атіка, 2000. 592 с.
34. Мочерний С. В. Долбенко М. В. Економічна теорія: підручник. Київ: Альма Матер, 2010. 639 с.
35. Надвиничний С. А. Аналіз системи чинників економічного розвитку аграрної сфери економіки регіону. *Інноваційна економіка*. 2012. № 3(29). С. 220-225.
36. Надвиничний С. А. Вплив глобальних викликів на розвиток аграрної сфери України. *Регіональні аспекти розвитку і розміщення продуктивних сил України*. 2014. № 19. С. 69-75.

37. Надвиничний С. А. Глобалізація як рушійна сила економічного розвитку аграрної сфери України. *Регіональні аспекти розвитку і розміщення продуктивних сил України*. 2015. № 20. С. 54-60.
38. Надвиничний С. А. Економічний розвиток аграрної сфери регіонів України в умовах глобалізації: теорія, методологія, практика : монографія. Тернопіль : Економічна думка ТНЕУ, 2018. 400 с.
39. Надвиничний С. А. Економічний розвиток аграрної сфери України на інноваційній основі. *Економічний аналіз*. 2018. № 28-4. С. 31-35.
40. Оганян Г. А Основні показники ефективності діяльності підприємства. Київ: МАУП, 2003. 520 с.
41. Олександренко І. В. Методичні підходи до діагностики ефективності діяльності підприємства. *Економічний форум*. 2013. Вип. 4. С. 126-136.
42. Охріменко І. В. Маркетингова та інтеграційна стратегії в адаптації промислового підприємства до умов випереджаючого інноваційного розвитку. *Управління стратегіями випереджаючого інноваційного розвитку*. 2020. С. 242-260.
43. Охріменко І. В. Формування інвестиційного механізму підприємства. *Інноваційна економіка: науково-виробничий журнал*. 2017. № 3-4(68). С. 73-77.
44. Палеха Ю. І., Горбань Ю. І. Інформаційний бізнес, Київ: «Ліра-К», 2015. 368 с.
45. Плескач В. Л., Затонацька Т. Г. Інформаційні системи і технології на підприємствах. Київ: Знання, 2011. С. 718.
46. Плющ І. С. Місцеве самоврядування та економіка (до проблеми ефективності законодавчих механізмів). *Економіка АПК.* 2002. № 1. С. 3-9.
47. Покропивний С. Ф. Економіка підприємства: підручник. Київ: КНЕУ, 2001. 528 с.
48. Саблук П. Т. Організаційно-економічна модернізація аграрної сфери : наук. доп. / за заг. ред. П. Т. Саблука. Київ : ННЦ ІАЕ, 2011. 342 с.
49. Саблук П. Т. Основи аграрного підприємництва : монографія. / П. Т. Саблук та ін. ; за ред. М. Й. Маліка. Київ : Інститут аграрної економіки, 2002. 582 с.

50. Саблук П. Т. Основні напрями розроблення стратегії розвитку агропромислового комплексу в Україні. *Економіка АПК*. 2004. № 12. С. 3-15.
51. Саблук П. Т., Месель-Веселяк В. Я. Стратегічні напрями розвитку агропромислового комплексу України. Київ : Інститут аграрної економіка УААН, 2002. 60 с.
52. Салига К. С. Ефективність господарської діяльності підприємства: монографія. Запоріжжя: ЗЦНТІ, 2005. 180 с.
53. Стельмащук А. М. Державне регулювання економіки: навчальний посібник. Тернопіль : ТАНГ, 2000. 315 с.
54. Третяк Г. С., Бліщук К. М. Державне регулювання економіки та економічна політика: навчальний посібник. Львів: ЛРІДУ, 2011. 356 с.
55. Уманців Ю. М., Міняйло В. І. Механізм економічної політики: навч. посіб. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2010. 384 с.
56. Філіпенко А. С. Глобальні форми економічного розвитку: історія і сучасність : монографія. Київ : Знання, 2007. 670 с.
57. Череп А. В., Ортинська О. Л. Організаційно-економічний механізм експортної діяльності підприємства. *Вопросы економики.* 2007. № 12. С. 232-236.
58. Шекшуєв О. А., Данильченко Є. П., Островський І. А., Кожокіна К. О. Державне регулювання економіки. Харків: ХНАМГ, 2008. 120 с.